

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Alam-Pedja loodus- ja linnuala kaitsekorralduskava

Kaidi Erik

Keskkonnaamet,
looduskaitse
planeerimise
osakond

Kaitsekorralduskava

- Tegevuse korraldamise dokument
- Uus kava – tähtajatu
- Kohustuslikud peatükid: kaitse-eesmärgid, mõjutegurid, meetmed ja tulemuslikkuse hindamine
- Alam-Pedja kavas lisaks üldiseloomustus, kaitsekorralduslike tegevuste pikem kirjeldus ja külastuskorraldus
- Lisad: niitude kava (elektrooniline), väikekiskjate ja kopra ohjamiskava, tulemuslikkuse hindamise aruanne ja kaitse-eesmärkide ja tegevuste kihid

1. ALA ISELOOMUSTUS

Ala nimi	Alam-Pedja loodusala (EE0080374), pindala 34 671,9 ha
Alal asuv linnuala	Alam-Pedja linnuala (EE0080374), pindala 34 671,9 ha,
Alal asuvad kaitstavad alad	1) Alam-Pedja LKA (KLO1000455), pindala 34 393,8 ha; 2) Aruvälja suur-konnakotka PEP (KLO3000529), pindala 152,5 ha; 3) Kansta must-toonekure PEP (KLO3000784), pindala 40,2 ha; 4) Meleski merikotka PEP (KLO3000926), pindala 6,1 ha; 5) Metsanurga-2 väike-konnakotka PEP (KLO3000672), pindala 11,8 ha; 6) Nasja suur-konnakotka PEP (KLO3000530), pindala 16,8 ha; 7) Soosaare kanakulli PEP (KLO3000715), pindala 22,7 ha; 8) Tatriku must-toonekure PEP (KLO3000518), pindala 24,7 ha.
Asukoht ja piirid	MaRu kaardirakendus , Keskkonnaportaali (valida Natura ala nimi)
Kaitsekord	Alam-Pedja looduskaitseala kaitse-eeskiri ¹ Must-toonekure, suur-konnakotka, väike-konnakotka ja kanakulli püsielupaigad on kaitstud püsielupaigade kaitse-eeskirja alusel.
Kaitseväärtuste paiknemine	MaRu kaardirakendus , Keskkonnaportaali (valida ala nimi)
Maaomand	MaRu kaardirakendus , Keskkonnaportaali (valida ala nimi)
Kõlvikuline jaotus	MaRu kaardirakendus , Keskkonnaportaali (valida ala nimi)

Inventuuri/uuringu nimi	Tüüp	Inventeeritav/uuritav väärtus	Aasta	Inventuuri/uuringu läbiviija	Märkused
Alam-Pedja looduskaitseala kaitsealuste taimeliikide inventuur	Inventuur	Soontaimed	2017	Pärandkoosluste Kaitse Ühing	Eesmärk oli kaitse-eesmärgiks olevate soontaimeliikide – kauni kuldkinga, soohiilaka ja kollase kiviriku populatsioonide otsimine ja kirjeldamine, Alam-Pedja LKA-1 kasvavatest kaitstavatest taimeliikidest parema ülevaate saamine ning olemasolevate leiuandmete ajakohastamine.
Luhalinnustiku sesoonsed muutused	Uuring	Linnud	2022-	LKÜ Kotkas	
LIFE-IP „Loodusrikas Eesti“ märgade metsaelupaigatüüpide taastamisalade elupaigatüüpide inventuur	Inventuur	Elupaigatüübid	2023	MTÜ Puuseen	Alam-Pedjal toimus inventuur Peterna-Laashoone ja Meleski taastamisaladel.
LIFE-IP „Loodusrikas Eesti“ Tulemuspõhise toetuse pilootprojekt	Muu	Pärandniidud Linnud	2023-2027	OÜ Ilvesmaa Airi Külvet	LIFE-IP „Loodusrikas Eesti“ raames 10 maahooldajaga, kus 2023-2027 katsetatakse tulemuspõhise toetuse kontseptsiooni 500 hektaril luha- ja rannaniitudel ning tulemuste põhjal selgitatakse välja, kas selline toetussüsteem motiveerib maaomanikke ja majandajaid ning tagab seeläbi niitude parema seisundi. Alam-Pedjal osaleb kaks maahooldajat.

Kaitseväärtus ³⁰	Kava koostamisel olemasolevad andmed			Kaitse eesmärk		Esinduslikkus ³¹	Üldine LK väärtus ³²	Panus (%) ³³	Märkused
	P (ha)	LK seisund ³⁴	Andmekvaliteet	Kaitse-eesmärk ³⁵	P (ha)				
7230 Liigirikkad madalsood KE – jah, LoD – I, LoA – jah	828,8 117,4 4,2	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund Valige üksus. vältida halvenemist säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund suurendada elupaigatüübi pindala parandada elupaigatüübi seisundit muu (täpsustus märkustes)	46,2	A	A	3,58	Andmed põhinevad ekstrapoleerimisel – u 70% 7230 andmetest on pärit aastatest 2001-2004. Korrigeerida SDFi elupaiga pindala osas (SDF 1481 ha → 950 ha). Vältida halvenemist (4,2 ha): Selgesti tuvastatavaid kaitsekorralduslike tegevustega elimineeritavaid mõjutegureid (nt kraavitus) ei ole, asuvad raskesti ligipääsetavates kohtades

Kaitseväärtus ⁵⁴	Kava koostamisel olemasolevad andmed			Kaitse eesmärk	Panus (%) ⁵⁵	Märkused
	Populatsiooni suurus (min-max, täpne suurus)	Ühik ⁵⁶	Andmekvaliteet			
LKS – I, KE – jah, LiD – I, LiA – jah			usaldusväärne hinnang	ning populatsiooni Kaitse-eesmärk (liik)		
Roo-loorkull <i>(Circus aeruginosus)</i> Soodsas seisundis (LC) LKS – III, KE – jah, LiD – I, LiA – jah	15-20	p	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• vältida halvenemist Valige üksus. vältida halvenemist säilitada liigi elupaiga ulatus ja hea kvaliteet ning populatsiooni suurus suurendada liigi elupaigaala taastada liigi elupaik parandada liigi elupaiga kvaliteeti (võttes arvesse ka häiringuid ja suremustegureid) suurendada populatsiooni vähendada populatsioonile avalduvat survet (nt vähendada suremust või häiringuid) taastasustada populatsioon alal muu	-	Korrigeerida SDF-i pärast järgmist linnuala
Välja-loorkull <i>(Circus cyaneus)</i> Kriitilises seisundis (CR) LKS – III, KE – jah, LiD – I, LiA – jah	1-3	p	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• suurendada liigi elupaigaala taastada liigi elupaik parandada liigi elupaiga kvaliteeti (võttes arvesse ka häiringuid ja suremustegureid) suurendada populatsiooni vähendada populatsioonile avalduvat survet (nt vähendada suremust või häiringuid) taastasustada populatsioon alal muu		
Soo-loorkull <i>(Circus pygargus)</i> Ohualdis (VU) LKS – III, KE – jah, LiD – I, LiA – jah	1-2/535	p/ha	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• suurendada liigi elupaigaala taastada liigi elupaik parandada liigi elupaiga kvaliteeti (võttes arvesse ka häiringuid ja suremustegureid) suurendada populatsiooni vähendada populatsioonile avalduvat survet (nt vähendada suremust või häiringuid) taastasustada populatsioon alal muu		2 p Panuse % ei ole võimalik hinnata, kuna puudub liigi tegevuskava.

Väärtus	Mõjutegur	Kood	Olulisus ⁶⁶	Paiknemine ⁶⁷	Meede	Kood	Tegevuse tüüp	Märkused
Jões ja ojad (3260), vingerjas, hink, võldas, tõugjas	Probleemsed pärismaised liigid	PI03	keskmise tähtsusega	sees	Probleemsete kohalike liikide ohjamine	MI05	probleemliigi tõrje Valige üksus.	Koprapiisude likvideerimine Laeva jõel
	Looduslikud protsessid, millel ei ole seost inimtegevuse või kliimamuutustega	PM07	keskmise tähtsusega	sees	Elupaikade (v.a põllumajandus ja mets) majandamine selliste looduslike protsesside aeglustamiseks, peatamiseks või tagasipööramiseks, mis toimuvad ilma inimtegevuse või kliimamuutuste otsese või kaudse mõjuta	MM01	veekogu taastamistöö	Vanajõgede suudmete lahtihooldamine: rooribade eemaldamine
Pärandniidud (6270*, 6430; 6450, 6510, 6530*), vasakkeermene pisitigu	Hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Niitmise ja karjatamise säilitamine	MA03	pärandniitude taastamistöö pärandniitude hooldustöö	/
	Valed hooldusvõtted/maaharimise meetodite muutumine	PA02	keskmise tähtsusega	sees	Reguleerida niitmist, karjatamist ja muid samaväärseid põllumajanduslikke tegevusi	MA05	muu	Niitmise alustamine ajalise piiranguta ja hoolduse mitmekesistamine, täpsemad tingimused on niitude

Tegevused

- Liikide inventuurid
- Linnuala inventuur
- Elupaigatüüpide inventuur
- Taastamiste järgne seire
- Väikekiskjate arvukuse reguleerimine ja koprapaisude likvideerimine
- Vöörliikide tõrje
- Niitude majandamise mõju uurimine elustikule
- Pärändniitude taastamine ja hooldamine
- Märgade koosluste taastamine
- Vanajõgede suudmete hooldamine
- Tähiste ja taristu hooldamine
- Uute puhkekohtade rajamine

Niitude majandamine

- Niitude elupaigatüüpe kokku u 4000 ha, valdavalt lamminiidud (6450)
- Hooldatud niite u 1600 ha
- Hiline niitmine (10.–15. juuli järel) – taimkatte ühekülgsemaks muutumine ja kiirekasvuliste liikide domineerimine
- Paika pandud kuupäevad ei arvesta kohalikke olusid
- Ühtne hiline niitmine ei ole sobiv kõikidele elustiku rühmadele
- **Uue kava järgi rakendatakse Alam-Pedja niitude hooldamisel mitmekesise majandamise põhimõtet ilma fikseeritud niitmise algusajata.**
- Mitmekesine majandamine – varane/hiline niitmine vaheldumisi, niitmata laikude jätmine, vaheaastate jätmine, karjatamise ja niitmise kombineerimine.

Uued puhkekohad

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitsekorralduskava 2016-2025, pärandniitude tegevuskava ja kaitstavate soode tegevuskava. Lisaks liigitegevuskavad.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	KKK, Riigi Teataja	Kaitse-eesmärgiks on 48 liiki. 5 I kaitsekategooria linnuliiki, 14 II kaitsekategooria liiki ja 29 III kaitsekategooria liiki.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	KKK	Kaitseväärtused on 3260, 4030, 6270*, 6450, 6530*, 7110*, 7120, 7140, 7230, 9010*, 9020*, 9050, 9080*, 91D0*, 91E0* ja 91F0. Elupaikade seisund oli määratud, kuid kavas on välja toodud, et andmete kvaliteet on mitterahuldav.
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Kesine - <50% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	EELIS, KESE	Kuigi alal on mitmeid seirejaamu, siis kava koostamise ajal ei olnud kaitse-eesmärgiks olevate liikide kohta väga häid andmeid. Andmed olid kvaliteetsed ainult olulisemate linnuliikide osas, kelle seire toimub tihti.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Kesine - <50% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	Kava koostamisel oli kasutada vananenud andmeid ja üldistatud väärtusi.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	Tegevused, nagu erinevate inventuuride ja uuringute vajadus on KKK-s kaardistatud.
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Pool või enam (50%-<100%) tuvastatud andmelünki on täidetud.	EELIS	Toimunud on mitmeid inventuure, nende seas elupaikade inventuur ja liikide inventuurid. Lisaks on läbi viidud erinevaid uuringuid linnustiku kohta ja niiduelupaikade hoolduse osas.
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus ei ole kindlaks määratud	KKK	Survetegurid on sõnastatud üldiselt.
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	Kuivendamine; metsandus; häiringud inimtegevusest; rohumaade hülgamine	KKK; KKK; KKK; KKK	Mõjutab elupaiku, eelkõige niite, soid ja metsa.; osad metsaelupaigad jäävad piiranguvööndisse; häiringud inimtegevusest; niitude võsastumine